

A faint, light gray world map is visible in the background, showing the continents of North America, South America, Europe, Africa, Asia, and Australia. The map is centered and serves as a backdrop for the text.

KONFLIKTY ZBROJNE

1. SIŁA I JEJ ZASTOSOWANIE W STOSUNKACH MIĘDZYNARODOWYCH

- **Ius ad bellum** - prawo do prowadzenia wojny. Dawniej traktowane jako atrybut suwerenności i podmiotowości prawnomiędzynarodowej przysługujące każdemu państwu.
- **Ius in bello** - prawo konfliktów zbrojnych, in. prawo wojenne - zbiór norm zaakceptowanych przez społeczność międzynarodową dotyczących sposobów prowadzenia konfliktów zbrojnych, praw i obowiązków jej uczestników oraz ochrony ofiar cywilnych i wojskowych.
- **Bellum iustum** – wojna sprawiedliwa. Koncepcja filozoficzna, według której istnieją wojny słuszne i uzasadnione.

KONCEPCJE HISTORYCZNE

Wojna sprawiedliwa wg Pawła Włodkowica (ok. 1370-1435)

- Podmiot - osoba wojująca winna nadawać się do walczenia, czyli być osobą świecką, ponieważ duchownemu nie wolno rozlewać krwi z wyjątkiem wypadku nieuniknionej konieczności;
- Przedmiot - odzyskanie bezprawnie utraconej własności lub obrona ojczyzny;
- przyczyna - chęć osiągnięcia pokoju;
- Duch - wojna nie może być prowadzona z nienawiści, żądzy zemsty ani chciwości, a jedynie z miłości, sprawiedliwości i posłuszeństwa;
- Upoważnienie - może pochodzić jedynie od monarchy, a w wypadku wojny za wiarę – od Kościoła.

ROZWÓJ PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO ZWIĄZANEGO Z KONFLIKTAMI ZBROJNYMI

I. Prawo do wojny (*ius ad bellum*)

- uprawnienie do wszczęcia i prowadzenia wojny,
- warunki legalności wojny (wypowiedzenie),
- etyczne i religijne koncepcje wojny sprawiedliwej,
- ograniczenie dopuszczalności konfliktu zbrojnego,
- wyrzeczenie się wojny.

II. Reguły prowadzenia walki zbrojnej (*ius in bello*)

- dopuszczalne metody prowadzenia walki,
- dopuszczalne typy broni itp...

III. Prawo humanitarne (traktowane jako część *ius in bello*)

- ochrona poszczególnych grup osób (ludność cywilna, ranni, jeńcy) i obiektów (cywilne, szpitalne, dóbr kultury itp...) w trakcie trwania konfliktu zbrojnego.

IV. Międzynarodowe prawo karne

- odpowiedzialność karna za zbrodnie międzynarodowe, w tym rozpoczęcie i prowadzenie wojny, ludobójstwo, naruszenie reguł wojennych i prawa humanitarne.

ZAKAZ UŻYCIA SIŁY ZBROJNEJ W PRAWIE MIĘDZYNARODOWYM

Brak bezwzględnego zakazu
wszczynania wojny

...

- Dawniej użycie siły zbrojnej mieściło się w kompetencjach suwerennego państwa (*ius ad bellum*)

1907

- **Ograniczenie użycia siły**
- **II Konwencja haska** – ograniczenie użycia siły w celu ściągnięcia długów wynikających z umowy

1919

- **Konstrukcja wojny nielegalnej**
- **Pakt Ligi Narodów** – ograniczenie prawa do wszczynania wojny koniecznością uprzedniego wyczerpania procedury załatwiania sporów (art. 12-15 Paktu Ligi Narodów)

ZAKAZ UŻYCIA SIŁY ZBROJNEJ W PRAWIE MIĘDZYNARODOWYM CD.

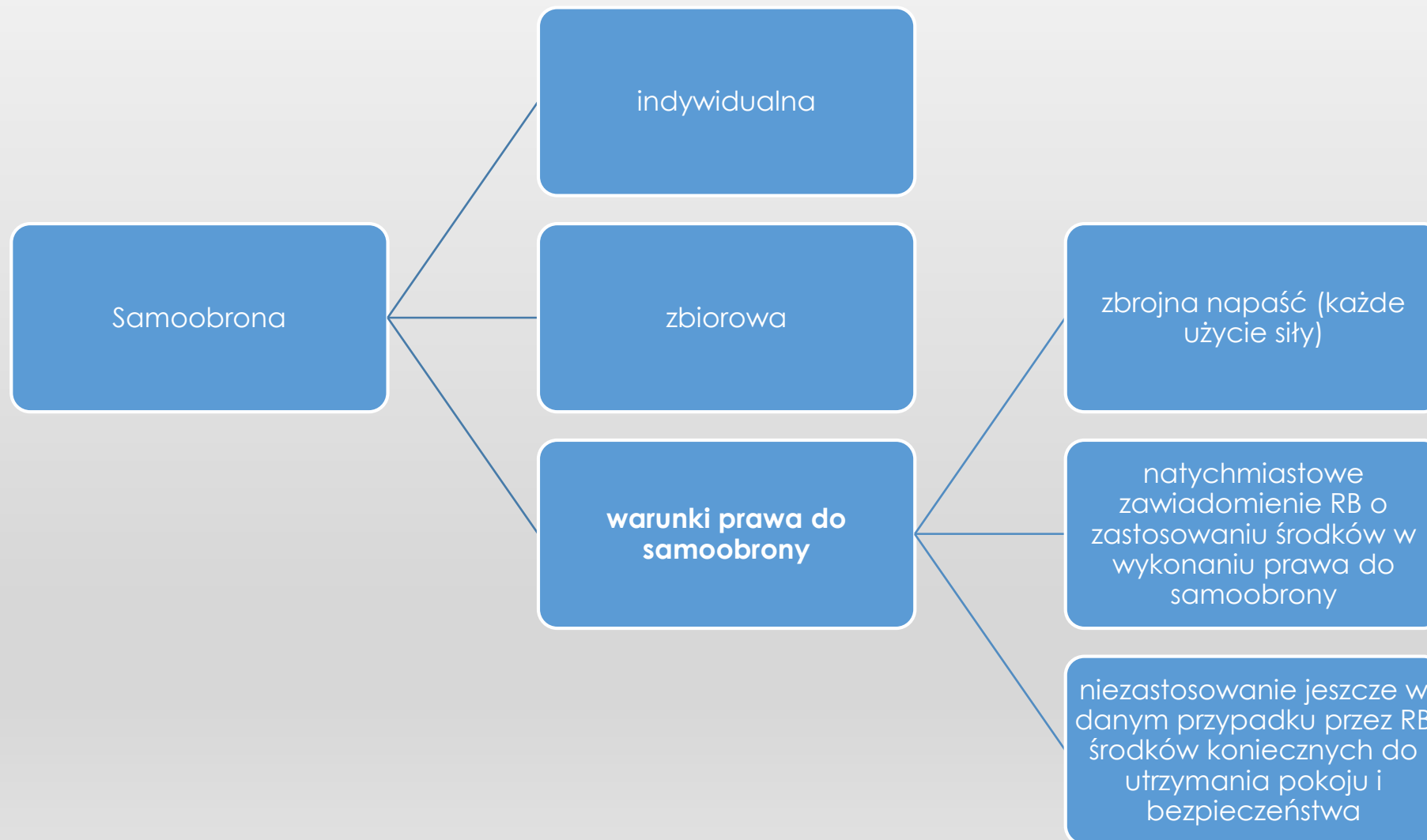
1928

- **Zakaz wojny**
- **Pakt Brianda-Kelloga**
 - wyrzeczenie się wojny jako „narzędzia polityki narodowej w swych wzajemnych stosunkach”
 - nakaz załatwienia sporów środkami pokojowymi

1945

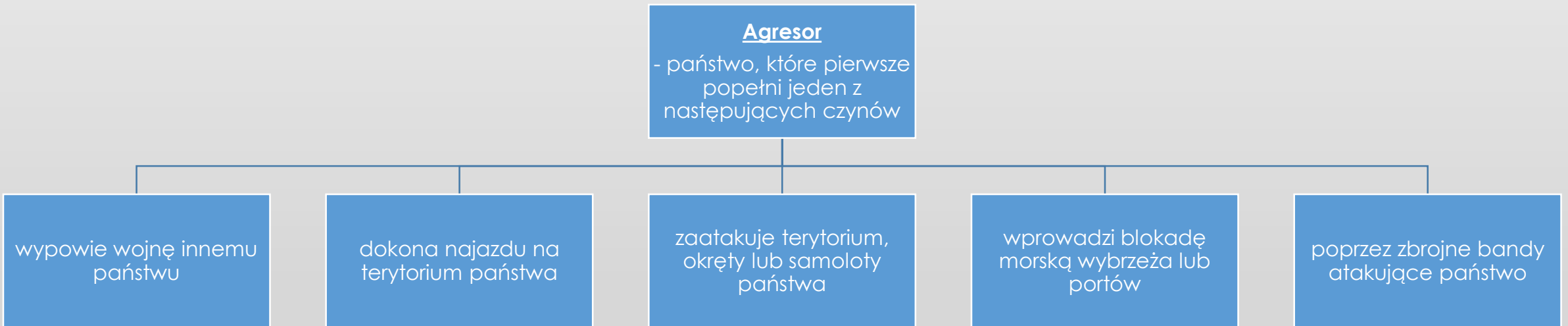
- **Zakaz stosowania siły lub groźby użycia siły**
- **Karta Narodów Zjednoczonych**
 - zakaz stosowania siły lub groźby użycia siły w sposób niezgodny z celami ONZ (art. 2 ust. 4 Karty Narodów Zjednoczonych)
 - obowiązek pokojowego załatwiania sporów międzynarodowych (art. 2 ust. 3 Karty Narodów Zjednoczonych)

PRAWO DO SAMOOBRONY W KARCIE NARODÓW ZJEDNOCZONYCH

AGRESOR W PRAWIE MIĘDZYNARODOWYM

Konwencja londyńska z 3.7.1933 r. o określeniu napaści

AGRESJA ZBROJNA

Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ Nr 3314 (XXIX) z 14.12.1974 r. o definicji agresji:

- „użycie siły zbrojnej przez państwo przeciwko suwerenności, integralności terytorialnej lub niezależności politycznej innego państwa lub jakiegokolwiek inny sposób niezgodny z Kartą Narodów Zjednoczonych”. **Przykłady:**

inwazja lub atak na terytorium innego państwa lub okupacja wojskowa, choćby czasowa, lub aneksja terytorium lub jego części przy użyciu siły

użycie sił zbrojnych stacjonujących na terytorium obcego państwa na podstawie porozumienia z nim w sposób naruszający warunki przewidziane w porozumieniu lub przedłużenie pobytu po wygaśnięciu porozumienia

bombardowanie terytorium innego państwa lub użycie jakiejkolwiek broni przeciwko terytorium innego państwa

wysyłanie przez państwo lub w jego imieniu uzbrojonych band, grup, sił nieregularnych lub najemników, którzy dokonują działań zbrojnych przeciwko innemu państwu

zezwoleń na użycie własnego terytorium przez inne państwo do dokonania ataku na państwo trzecie

blokada portów lub wybrzeży przez siły zbrojne

atak sił zbrojnych na siły lądowe, morskie lub powietrzne

PRAWO WOJENNE

prawo haskie

normy określające prawa i obowiązki stron konfliktu zbrojnego to w szczególności:

- Konwencje I haskiej konferencji pokojowej (1899);
 - o prawach i zwyczajach wojny lądowej, o przystosowaniu do wojny morskiej zasad konwencji genewskiej 1864 r.
- Konwencje II haskiej konferencji (1907) pokojowej m.in.:
 - o prawach i zwyczajach wojny lądowej + Regulamin haski,
 - o prawach oraz obowiązkach mocarstw i osób neutralnych w razie wojny lądowej,
- Konwencja o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego (1954)

PRAWO WOJENNE CD.

prawo genewskie

normy zapewniające ochronę ofiarom działań wojennych, tzw. prawo humanitarne, w szczególności:

- 1864 - Konwencja o sprawie polepszenia losu rannych żołnierzy w armiach w polu będących
- 1925 - Protokół dotyczący zakazu używania na wojnie gazów duszących, trujących lub podobnych oraz środków bakteriologicznych
- 1929 - Konwencja o polepszeniu losu rannych i chorych w armiach czynnych
- 1949 - cztery Konwencje o ochronie ofiar wojny:
 - o polepszeniu losu rannych i chorych w armiach w polu będących
 - o polepszeniu losu rannych, chorych i rozbitków w wojnie morskiej
 - o traktowaniu jeńców wojennych, o ochronie osób cywilnych podczas wojny
- 1977 - dwa Protokoły dodatkowe do konwencji genewskich z 1949 r.:
 - protokół dotyczący ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych,
 - protokół dotyczący ochrony ofiar konfliktów zbrojnych niemających charakteru międzynarodowego

2. KONFLIKTY ZBROJNE

RODZAJE KONFLIKTÓW ZBROJNYCH

Konflikt zbrojny:

- Istnienie co najmniej dwóch podmiotów wojujących
- Używanie przez podmioty wojujące zorganizowanych sił zbrojnych przeciwko siłom zbrojnym przeciwnika
- Stosowanie środków i metod walki zbrojnej

RODZAJE KONFLIKTÓW ZBROJNYCH CD.

Kryterium sprawiedliwości

- wojna
sprawiedliwa
- wojna
niesprawiedliwa

Podmioty uczestniczące

- międzynarodowe
- wewnętrzne

Sposób prowadzenia wojny

- Lądowa
- Morska
- Powietrzna
- *Cyberwojna

RODZAJE KONFLIKTÓW ZBROJNYCH CD.

Legalność	Cele	Sposób prowadzenia wojny
• legalne - uzasadnione w świetle KNZ • Nieuzasadnione • *legalne w zakresie stosowanych środków prowadzenia walki	• agresywne (napastnicze) • obronne • *szczególne cele: religijne, kolonialne, sukcesyjne	• Lądowa • Morska • Powietrzna • *Cyberwojna • *Totalna

RODZAJE KONFLIKTÓW ZBROJNYCH CD.

Wojny hybrydowe

- Strategia wojenna polegająca na łączeniu konwencjonalnych działań militarnych z działaniami o charakterze niekonwencjonalnym w szczególności polegające na bezpośrednim oddziaływaniu na ludność cywilną;
- Do najpopularniejszych zalicza się: sankcje ekonomiczne, ataki cybernetyczne, terroryzm i przestępczość, działalność służb wywiadowczych, wojna informacyjna i propaganda

Konflikty asymetryczne

- Konflikt dwóch podmiotów dysponujących nieporównywalnym potencjałem klasycznych sił militarnych, i w związku z tym stosujących odmiennych typ organizacji i sposób prowadzenia konfliktu
- Skonfliktowane strony kierują się diametralnie inną filozofią walki, co związane jest z wyznawaniem antagonistycznych systemów aksjologicznych

RODZAJE KONFLIKTÓW ZBROJNYCH CD.

Podział konfliktów stosowany w nauce o stosunkach międzynarodowych:

- **globalne** - w których angażowane są czynnie duże siły supermocarstw i wywołujące napięcie w skali światowej;
- **regionalne** – toczone przy udziale największych państw regionu, a czasami ich większości, przy użyciu poważnych sił zbrojnych i powodujące duży obszar napięć;
- **lokalne** – w których uczestniczą państwa o niskiej pozycji międzynarodowej i dysponujące niewielkimi siłami zbrojnymi, niezdolne do wywołania większych negatywnych skutków międzynarodowych.

ŹRÓDŁA WOJEN

Przyczyn wojen należy szukać na trzech poziomach:

- **Przyczyny strukturalne** – zależne od rozwoju techniki, poziomu rozwoju ekonomicznego i sytuacji demograficznej;
- **Przyczyny koniunkturalne** - głównie polityczne: alianse, koalicje, zmiany opinii publicznej pod wpływem ideologii, propagandy lub religii;
- **Przyczyny okazjonalne** (bezpośrednie) – nieprzewidziane incydenty, prowokacje itp...

BIBLIOGRAFIA

- Z. Cesarz, E. Stadtmuller, *Problemy polityczne współczesnego świata*
- P. Filipek, B. Kuźniak, *Prawo międzynarodowe publiczne. Testy. Kazusy. Tablice*